

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНЬСЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 3(66), ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Грудень 2020 – січень 2021

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ	5
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	6
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	8
ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ	9

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Новини, що стосуються запровадження перехідного правосуддя в Україні

- Програмою USAID «Права людини в дії», яка впроваджується Українською Гельсінською спілкою з прав людини, розпочато серію інтерв'ю з експертами з метою роз'яснення різних аспектів правосуддя перехідного періоду: [перший випуск](#) знайомить з його основою, головними елементами та їх взаємодією,

Тоді як [другий](#) присвячено забезпеченню права на освіту для молоді з тимчасово окупованих територій України, оскільки певні дії уряду в цій сфері викликають питання.

- [Публікація](#) про колабораціонізм, амністію та інші пов'язані терміни, які, на нашу думку, потребують більш детального роз'яснення під час запровадження правосуддя перехідного періоду.
- Пропонуємо вашій увазі [лонгвід за результатами](#) тематичної онлайн-зустрічі щодо важливості діалогів у врегулюванні конфліктів (включаючи деякі надані рекомендації, здебільшого для народних депутатів).
- [Пропонуємо вашій увазі](#) матеріал щодо результатів недавньої онлайн дискусії про те, якою має бути українська модель перехідного правосуддя в контексті права на правду.
- На [інформаційному ресурсі](#) УГСПЛ/ Програми USAID «Мапа пам'яті» [оновлено дані](#) про кількість загиблих під час конфлікту: загальна кількість встановлених жертв вже досягла 12 521 особи, 241 з яких загинуло у 2020 році.¹

¹ Інформація підготовлена Центром документування порушень прав людини УГСПЛЮ, що діє за підтримки Програми USAID «Права людини в дії». Центр адмініструє Mapу пам'яті для збереження пам'яті про події конфлікту та, зокрема, доповнює її інформацією про військових та цивільних осіб, які про загиблі з обох сторін в ході збройного конфлікту.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Заплановано створення [Інтернет-порталу](#) окупації Криму та Донбасу, що покликаний зберегти історичну пам'ять про події збройного конфлікту. Окрім низки державних органів України, до ініціативи долучились в якості партнерів вітчизняні громадські організації, серед яких й УГСПЛ.²

Одним реченням. Заходи в рамках Програми USAID та за участі її експертів, які спрямовані на подолання наслідків збройного конфлікту та окупації

- УГСПЛ/ Програма USAID взяла участь у щорічному обговоренні «Національна стратегія у сфері прав людини: підсумки та подальші кроки», під час якого Міністерство юстиції представило оновлену Стратегію та План дій до неї, а також розповіло про пріоритети уряду на наступні 3 роки – посилання [перше](#) та [друге](#).
- Програма USAID спільно з МІПЛ [провели тематичну дискусію](#) щодо механізмів звільнення військовополонених, цивільних заручників та політичних в'язнів³, де також обговорили далекосяжні наслідки «великого обміну» 2019 року.⁴

- Програма USAID спільно з організаціями «Truth Hounds» та «Восток-SOS» здійснили моніторинговий візит до одного з найуразливіших регіонів Луганської та Донецької областей (а також до місцевих контрольно-пропускних пунктів в'їзду-виїзду) для вивчення стану дотримання прав людини там – [про деякі результати візиту](#).

Триває робота над запровадженням санкцій проти порушників прав людини

- Представники Програми USAID «Права людини в дії», яка впроваджується Українською Гельсінською спілкою з прав людини, [взяли участь](#) у спільних слуханнях декількох парламентських комітетів з питання санкційної політики України. Це не перші слухання на

² [Додаткове посилання](#).

³ За даними правозахисників у в'язницях Росії та тимчасово окупованого Криму наразі перебуває [щонайменше 103 людини](#) (76 із цього списку – кримські татари), а також щонайменше [214 військовополонених та заручників](#) знаходяться на тимчасово невідконтрольній території Донбасу.

⁴ Правозахисники вважають, що цей обмін був політично вмотивованим, яке суперечить законодавству, зокрема, тому, що в ході його було звільнено декілька осіб із суперечливою біографією.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

цю тему, бо подібний захід [відбувся](#) за ініціативою Програми ще в 2018 році ([посилання англійською](#)). Хоча з того часу прогресу за цим напрямком майже не відбулось, ми вважаємо, що варто і далі використовувати механізм парламентського контролю для моніторингу та просування законодавчих змін в санкційній політиці України.

- За участі представників державного та громадського сектору відбувся [круглий стіл](#), який було присвячено питанню перезавантаження та модернізації санкційної політики України, включаючи відповідне законодавство. У зв'язку з цим наші партнери з Медійної ініціативи за права людини (МІПЛ) [опублікували власне бачення ситуації](#), нагадуючи про реальний стан справ у цій сфері: у матеріалі йдеться, серед іншого, про необхідність синхронізувати санкції, запроваджені Україною, із санкціями західних союзників, зокрема США.

Під санкціями США. А в Україні?

Як відомо, у зв'язку з агресивною політикою Російської Федерації, в тому числі, щодо України, США з 2014 року послідовно накладають на РФ нові й нові санкції у рамках кількох санкційних режимів. На переважну більшість осіб, які фігурують у списках США, накладені також українські санкції. Або ж проти них розслідуються чи розслідувалися кримінальні провадження українськими правоохоронними органами. Однак, це стосується не всіх. Ми ідентифікували осіб, переважно громадян Російської Федерації, які з невідомих нам причин в українських санкційних списках не фігурують, хоча, за логікою речей, мали би. Станом на зараз жодної інформації у відкритих джерелах про висунення обвинувачень проти цих осіб з боку України в рамках кримінальних проваджень, що розслідуються у зв'язку з агресією РФ, – також немає.

**Andrey BULYUTIN/
Андрей БУЛЮТИН**

Директор із розвитку міжнародного бізнесу «Концерну Калашніков». Санкції США були накладені саме у зв'язку із агресією РФ проти України

**Mikhail POTEPKIN/
Михаил ПОТЕПКИН**

Регіональний директор «М Інвест» І Метое Gold у Судані. Раніше працював в «Агенстві інтернет-исследований», за висвітлення котрої працювала «ольгінська фабрика тролів». Санкції США були накладені саме у зв'язку з агресією РФ проти України

**Sven Anders OLSSON/
Свен Андерс ОЛССОН**

Шведський юрист, представник соратника Путіна Геннадія Тимченка у різних компаніях. Санкції США були накладені саме у зв'язку із агресією РФ проти України

**Vladimir NEMTSEV/
Владимир НЕМЦЕВ**

«Председатель Законодательного собрания Севастополя» (з вересня 2019). Член «самооборони Севастополя». Має медаль «За повернення Криму».

**Victor BOYARKIN/
Виктор БОЯРКИН**

Колішній співробітник ГРЧ, який підпорядковується безпосередньо рос. міністру Олександрову. Державний та веде ділові переговори за його дорученням. Санкції США були накладені саме у зв'язку із агресією РФ проти України

**Ivan OKOROKOV/
Иван ОКРОКОВ**

Директор дирекції з морських перевезень ПАТ «Совфрахт», яка в липні 2017 року провела поставку турбін SIEMENS до окупованого Криму.

**Andrei MANDEL/
Андрей МАНДЕЛЬ**

Керівник та меноритарний співласник компанії «М Інвест», яка належить або контролюється рос. бізнесменом Євгением Пригожиным. «М Інвест» служить прикриттям для фінансування «ЧВК Вагнера». Санкції США були накладені в тому числі у зв'язку з агресією РФ проти України

¹ Імена та прізвища латинською подані як вони фігурують в американських санкційних списках, а також російською (або українською - у випадку з особами, щодо котрих є точна інформація про українське громадянство).

**Igor LAVRENKO/
Игорь ЛАВРЕНКОВ**

Директор компанії, що діють в інтересах Євгенія Пригожина, розташованих у Тайланді та Гонконгу. Санкції США були накладені саме у зв'язку з агресією РФ проти України

**Denis RYAUZOV/
Денис РЯЗУНОВ**

Офіцер запалу ВДВ. Гендиректор, шеф-інструктор центру бойової підготовки МДБСР «ВОЛК» (Росія; організація має філію в окупованому Криму). Санкції США були накладені саме у зв'язку з агресією РФ проти України

**Mikhail RAZVOZHAYEV/
Михаил РАЗВОЖАЕВ**

У вересні 2020 призначений «губернатором» Севастополя. У 2014-2018 - заст. міністра РФ у справах Північного Кавказу. У грудні 2020 - затверджений головою виконавчого засвоєного Путіним «Общероссийского народного фронта» (ОНФ). Санкції США були накладені саме у зв'язку з агресією РФ проти України

**Viktor MEDVEDCHUK/
Віктор МЕДВЕДЧУК**

Громадяни України, на яких накладено санкції США, але які не є фігурантами ні кримінальних проваджень, ні санкційних списків в Україні

**Sergei DANILENKO/
Сергей ДАНИЛЕНКО**

«Голова Севастопольської міської виборчої комісії».

**Ekaterina PYRKOVA/
Екатерина ПЫРКОВА**

«Секретар Севастопольської міської виборчої комісії»

**Karen STEPANYAN/
Карен СТЕПАНЯН**

Перший заступник директора дирекції з морських перевезень ПАТ «Совфрахт», яка в липні 2017 року провела поставку турбін SIEMENS до окупованого Криму.

**Alexander GANOV/
Александр ГАНОВ**

Директор АО ТК «Гран сервис экспрес», залучає політ. через «кримський міст».

**Ilya LOGINOV/
Илья ЛОГИНОВ**

Заступник генерального директора ПАТ «Совфрахт». У липні 2017 року компанія провела поставку турбін SIEMENS до окупованого Криму. Також «Совфрахт» причетний до забезпечення паливом рос. авіації в Сирії.

**Andrii DERKACH/
Андрій ДЕРКАЧ**

(санкції введено у зв'язку із втручанням у президентські вибори 2020 у США)

При підготовці цієї інфографіки були використані, в тому числі, матеріали аналітичної роботи, проведеної Представництвом Президента України в АР Крим.

4

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Крім того, УГСПЛ, МІПЛ та організація «Дом Свободной России» [запропонували](#) Уряду США включити до санкційних списків 16 осіб, які причетні до переслідування кримськотатарських правозахисників Куку, Мустафаєва та адвоката Курбедінова. У зверненні йдеться про порушників прав людини, які представляють російські правоохоронні органи та спецслужби, а також про представників т.з. «судової системи» Криму. Ми вважаємо, що ці особи були свідомими співучасниками систематичних порушень прав людини або особисто брали в них участь. Крім того, вони не вживали необхідних заходів, щоб припинити ці порушення або провести ефективне розслідування для притягнення винних до відповідальності.⁵

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів¹, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, які стосуються конфлікту та підтримані Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках програми, складає 165.

ЄСПЛ визнав ряд порушень статей Конвенції в рішеннях по справах Євромайдану – наші клієнти виграли суттєві компенсації за вчинені щодо них порушення

Ці справи, зокрема, включають випадки силових розгонів протестувальників, їх затримання, викрадення активістів та неналежного поведіння з ними, та відповідних проваджень. Справи [Шморгунов та інші проти України](#) та [Кадура та Смаглій проти України](#) були підтримані Програмою USAID на її початковій стадії 2014-2017рр.

Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) постановив одногосно, що мали місце: низка порушень статті 3 (заборона катування та нелюдського чи такого, що принижує гідність, поведіння) Європейської конвенції з прав людини, низка порушень статті 5 §§ 1 та 3 (право на свободу та особисту недоторканість), низка порушень статті 11 (свобода зібрань та об'єднань), порушення статті 2 (право на життя), порушення статті 8 (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Європейський суд з прав людини, м. Страсбург, Франція

Більше інформації про ці та інші справи УГСПЛ можна дізнатися за [цим посиланням](#).

⁵ [Додаткове посилання](#), англійською.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в містах [Торецьк](#), [Маріуполь](#), [Краматорськ](#) та [Покровськ](#) Донецької області, [Станиця Луганська](#), [Суми](#) та [Дніпро](#), які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських справ у Херсоні.

Підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав та інші теми, дотичні до діяльності Програми USAID

- Юристи приймальні з питань Криму звернулись до НБУ із питанням про те, як [дотримуються права мешканців Криму](#) в частині банківського обслуговування. У відповідь нам надіслали лист, адресований всім банкам України, в якому наголошується на необхідності уникати дискримінації та порушення прав осіб, зареєстрованих в Криму під час надання їм банківських послуг. [Ми оприлюднюємо цей лист](#), який кримчани, які зіткнулись із неможливістю отримати банківські послуги через свою прописку, відтепер можуть продемонструвати в будь-якому українському банку, бо у певних ситуаціях це може допомогти з вирішенням їх проблем.
- Ще у березні минулого року Президент Росії Володимир Путін [підписав](#) спеціальний указ, за яким земельні ділянки майже по всій території тимчасово окупованого Криму не можуть бути власністю «іноземців» та «закордонних юридичних осіб». Це означає, що громадяни України, які протягом всіх семи років тимчасової окупації відмовлялися від нав'язаного російського громадянства у Криму та зберігали паспорти України, тепер можуть втратити і землю, і нерухомість. Якщо вони не позбудуться наділів добровільно, то РФ звертатиметься до судів, аби примусово відчужити. [Ось декілька порад](#) від нашого юриста, як все ж можна спробувати захистити свої майнові права.
- Як оформити щомісячну адресну допомогу ВПО – [розповідає Покровська приймальня](#).
- Матеріал від ГП у Станиці Луганській: підтвердження стажу роботи документами, виданими на тимчасово окупованій території, [як бути?](#)

Правова допомога постраждалим від збройного конфлікту та окупації

- *Юристам вдалося вказати, що практика необґрунтованого закриття кримінальних проваджень правоохоронцями не має повторюватися*

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Правоохоронці закривають кримінальні провадження та навіть не повідомляють про це заявників – такою практикою обурюються наші юристи. Один з таких випадків [відбувся у Торезьку](#): жінка, яка вирішила довести, що документи, на основі яких ґрунтувалося обвинувачення щодо неї, – не відповідають дійсності, а посадові особи надавали неправдиві свідчення під час судового розгляду, внаслідок чого вона постраждала та звернулась з заявою до поліції.

- *Дніпровська приймальня доводить, що цивільні дружини загиблих військовослужбовців мають право представляти інтереси спільних дітей*

Пані Анна втратила коханого чоловіка в червні 2014: військовий літак ІЛ-76, в якому перебував військовослужбовець, збили проросійські незаконні збройні формування неподалік Луганська. Залишившись сама з дитиною на руках, жінка розраховувала на допомогу від держави – пільги родинам загиблих учасників війни. Але місцеве управління праці та соціального захисту населення їй [відмовило](#). Причина – відсутність факту офіційного одруження.

- *Для ВПО є важливим через суд довести факт, що внутрішнє переміщення пов'язано зі збройною агресією Російської Федерації – тільки так можна отримати право на компенсацію від країни-агресора*

Громадська приймальня УГСПЛ в Дніпрі [допомагає](#) родині переселенців з тимчасово окупованої Амвросіївки Донецької області, які були змушені покинути рідне місто у 2014 році через небезпеку.

Постраждалі бажають притягнути РФ до відповідальності за порушення їх права на мирне володіння своїм майном. Завдяки наполегливості наших юристів, в суді було доведено факт вимушеного переселення родини з тимчасово окупованих територій через збройну агресію (втім, лише після рішення Верховного суду). Наступний крок – подання заяви до ЄСПЛ, оскільки на національному рівні не існує механізму надання компенсації за неможливість користуватись майном, що залишилось на тимчасово окупованих територіях України.

- *Стаж роботи у сусідній державі має враховуватися при нарахуванні пенсії в Україні*

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Громадянам України, які мають стаж роботи у РФ або на тимчасово окупованих територіях, Пенсійний фонд зазвичай не зараховує його при нарахуванні пенсії в Україні. Адвокат Краматорської приймальні довів у суді протиправність таких відмов. Приклад такої справи можна знайти за [цим посиланням](#).

- *Чиновники не змогли скористатися тим, що пенсіонерка не знає юридичних тонкощів нарахування субсидій*

Ще восени 2020 року до приймальні у Торецьку за допомогою звернулась пані Ірина – рішенням місцевого Управління соціального захисту населення військово-цивільної адміністрації вона була позбавлена субсидії. Представники управління вирішили, що через зміну розміру пенсії, жінка не має права її отримувати. Тож з її особових рахунків у комунальних установах були зняті нараховані раніше суми. Свої дії посадовці мотивували тим, що перевірка виявила факт надмірної виплати коштів. Деталі цього успішного кейсу – [за посиланням](#).

Інфографіка щодо результатів роботи громадських приймалень

Програма USAID «Права людини в дії» продовжує звітувати про надану правову допомогу в постраждалому від конфлікту та окупації регіоні – пропонуємо дані за [грудень](#) 2020 року із тематичним, регіональним та гендерним розподілом.

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)⁶, яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Популяризація міжнародного гуманітарного права серед українських освітян та інших зацікавлених сторін

Програма USAID «Права людини в дії» провела черговий [вебінар](#) для ознайомлення освітян з особливостями викладання МГП в навчальних закладах, а також ризиками, що можуть виникати при роботі з темою (нагадуємо про розроблений за підтримки USAID посібник «[Вивчаючи міжнародне гуманітарне право в закладах освіти](#)», який підходить саме для таких випадків). В ході вебінару обговорювались такі питання як правові норми, що регулюють захист прав людини під час збройних конфліктів, кваліфікація збройних конфліктів,

⁶ Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

відповідальність за воєнні злочини, а також були надані практичні поради щодо підходів, форматів та методів роботи з цими непростими темами.

Пропонуємо освітянам, які відчують потребу у опануванні цієї теми, звертатись до нас – можливо, один з наступних вебінарів організуємо саме для вашого колективу.

Нова ініціатива під назвою International Law Talks

Відбувся [перший вебінар](#) із серії International Law Talks – проекту, що покликаний розширити якісну та доступну для загального розуміння аналітику з актуальних питань міжнародного права в українському публічному просторі.

Перша дискусія стосувалась свіжого кримського рішення ЄСПЛ, яким було підтверджено часткову прийнятність міждержавної скарги України про Росії щодо ймовірних порушень прав людини у Криму (*див. розділ нижче*).

У вебінарі взяли участь Іван Ліщина, заступник Міністра юстиції України – Уповноважений у справах ЄСПЛ, а також доктор Марко Міланович, професор міжнародного публічного права Ноттінгемського університету, провідний світовий фахівець із міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права (право ведення збройних конфліктів).

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Декілька важливих новин про боротьбу України за справедливість в ЄСПЛ

- *Велика палата Європейського суду з прав людини оголосила про зміни в справі «Україна проти Росії (щодо Східної України)» № 8019/16*

Позов стосується порушень прав людини з боку РФ на тимчасово непідконтрольній Україні території Донецької та Луганської областей, де діють російські окупаційні адміністрації т.з. «ДНР» і «ЛНР», а також підрозділи Збройних сил РФ. Український уряд має за головну мету доведення факту ефективного контролю з боку РФ над частиною території України та захист жертв порушень на Донбасі. В [недавньому релізі](#) ЄСПЛ оголосив, що об'єднує міждержавну скаргу з двома іншими справами, зокрема зі справою щодо рейсу МН17 (міждержавна скарга № 28525/20, подана Нідерландами проти Росії) та справою про

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

незаконне вивезення українських дітей з державних закладів опіки до РФ на початку збройного конфлікту (Україна проти Росії № 43800/14).

- *ЄСПЛ визнав прийнятною міждержавну скаргу «Україна проти Росії (щодо Криму)»*

Велика палата ЄСПЛ [оголосила рішення](#) (посилання англійською) в міждержавній справі щодо Криму, ініційованій Україною проти РФ у 2014 році. Справа починалась з двох заяв ([20958/14](#) та [38334/18](#)) щодо порушень прав людини, захист яких гарантовано Європейською конвенцією з прав людини, ймовірно скоєних РФ на території тимчасово окупованого півострова. ЄСПЛ зазначив, що правило, яке вимагає вичерпання національних засобів правового захисту, тут не застосовується, визнавши таким чином справу прийнятною для розгляду по суті. Що важливо, було визнано контроль над Кримом з 27 лютого 2014 року з боку РФ, яка з того часу несе відповідальність за скоєні на півострові порушення прав людини.

Потенційні наслідки цього рішення для України наведено в [нещодавній публікації](#) УГСПЛ/ Програми USAID.

Резолюції Генеральної Асамблеї ООН стосовно протиправних дій РФ

- *Ухвалено резолюцію «Проблема мілітаризації Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, Україна, а також частин Чорного і Азовського морів»*

[Ухвалення](#) свідчить про те, що мілітаризація Криму, яка здійснюється РФ як державою-окупантом, залишається в центрі уваги міжнародного співтовариства, яке розглядає перетворення Криму на величезну військову базу як пряму загрозу безпеці і стабільності у регіоні. Відзначається, що Росія перемістила на територію Криму озброєння, здатні нести ядерні заряди – резолюція вимагає від Росії негайно припинити таку діяльність. Також пролунав заклик до Росії припинити мілітаризацію освіти у Криму – шкільну військову підготовку кримських дітей, метою якої проголошується їхня майбутня служба у збройних силах РФ⁷.

У зв'язку з прийняттям резолюції, Постійне представництво України при ООН пояснило [основні позиції документа](#), а також його [нові елементи](#), покликані зміцнити позиції України на міжнародній арені. [Тут](#) можна більш детально ознайомитись зі змістом резолюції.

- *Генеральна асамблея ООН закликала РФ негайно припинити систематичні порушення прав людини, звільнити всіх незаконно затриманих українців та надати правозахисникам вільний доступ до Криму*

Генеральна Асамблея ООН [ухвалила](#) оновлену резолюцію «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь, Україна», положення якої цього року було суттєво посилено. Нові елементи відображають численні факти масових порушень прав людини на тимчасово окупованому півострові. Резолюція чітко визначає нелегітимність органів і посадових осіб РФ в Криму у контексті посилення міжнародної політики невизнання спроби анексії Криму. На рівні ООН вперше зафіксовано, що такі посадові особи повинні розглядатися лише як «окупаційна влада РФ» ([додаткове посилання](#)).

⁷ Радимо також ознайомитися з публікацією: [«Винні у мілітаризації кримських дітей: правозахисники опублікували список»](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ЄС затвердив власний “Закон (Акт) Магнітського”, спрямований проти порушників прав людини (посилання англійською)

За новою системою, подібною до американського Закону (Акту) Магнітського, Європейський Союз тепер має більше можливостей притягувати до відповідальності осіб, які порушують права людини. [Як повідомляє Deutsche Welle](#), нові правила спростять заборону в'їзду таких осіб до країн ЄС. Санкції можуть бути застосовані за такі дії як геноцид, злочини проти людяності, позасудові вбивства та свавільні арешти. Крім того, згідно з заявою ЄС, міри будуть прийматись і за інші типи порушень, якщо вони будуть визнані «поширеними, систематичними або такими, що викликають серйозне занепокоєння». Більше подробна інформація наведена [тут](#).

МКС завершив попереднє вивчення ситуації в Україні і перейде до стадії розслідування

Прокурор Міжнародного кримінального суду [повідомила](#) (посилання англійською), що попереднє вивчення ситуації в Україні завершено та що встановлені критерії для початку розслідування ситуації в Україні виконані. На сьогоднішній день в межах юрисдикції Суду ідентифіковано три головні групи порушень, вчинених (а) в контексті ведення бойових дій, (б) в контексті позбавлення волі, (в) на території Криму. Ці [висновки](#) більш докладно розкрито у [річному звіті](#) МКС щодо діяльності з попереднього вивчення ситуації за 2020 рік (посилання англійською)

[Нагадаємо](#), що УГСПЛ спільно з партнерськими державними та недержавними установами надіслала до МКС вісім подань щодо Криму та Донбасу з метою протидії безкарності за грубі порушення прав людини, воєнні злочини та злочини проти людяності, а також для забезпечення доступу до правосуддя для жертв порушень і притягнення винних до відповідальності.

Російський суд виніс обвинувальні вироки в справі Хізб ут-Тахрір

Суд в Ростові-на-Дону [засудив](#) (посилання англійською) трьох фігурантів так званої «білогірської групи» в рамках «справи Хізб ут-Тахрір» – кримських татар Енвера Омерова, Айдера Джаппарова та Різу Омерова. Їм присудили від 13 до 18 років у колонії суворого режиму.

УГСПЛ рішуче [засуджує](#) ці та інші сфабриковані справи та підтримує [МЗС України](#) і наших міжнародних союзників ([зокрема, Сполучене Королівство](#), посилання англійською) в оцінці так званого кремлівського «правосуддя».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID/Уряду США.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звернутися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини

вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна

тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24

Електронна пошта: t.symbriivskyy@helsinki.org.ua, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>